

**Rapport bevindingen Visitatiecommissie
Jaarlijkse visitatie 2014
Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland**

DE VISITATIECOMMISSIE

**Wim de Bruijn, voorzitter
Gerrit Euverman
Henk Hanneman**

21 januari 2015

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Het Fonds (de karakteristieken)
3. Bevindingen
 - a. Follow-up aanbevelingen (algehele) visitatie 2013
 - b. Algemeen
 - c. Governance
 - d. Deskundigheid/geschiktheid
 - e. Beleggingen
 - f. Risico's
 - g. Communicatie

Bijlage 1: Lijst met aanbevelingen (beknopte weergave)

Bijlage 2: Samenvatting

1. INLEIDING

Met de invoering van de Pensioenwet zijn nadere eisen gesteld aan het interne toezicht van pensioenfondsen in Nederland.

Met de inwerkingtreding van de Code Pensioenfondsen (per 1 januari 2014) als vervanging voor de in 2005 geïntroduceerde Principes voor goed pensioenfondsbestuur en de Wet versterking bestuur pensioenfondsen (per 1 juli 2014) zijn voornoemde eisen op een aantal aandachtgebieden nog nader aangescherpt, met name op het gebied van de governance van het Fonds. De naleving van de Code Pensioenfondsen maakt onderdeel uit van de visitatie.

Wet- en regelgeving schrijven voor dat het interne toezicht betrekking dient te hebben op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken bij pensioenfondsen. Een adequate risicobeheersing en een evenwichtige belangenafweging door het bestuur staan daarbij centraal.

Het intern toezicht vervult zijn toezichtstaak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering door het pensioenfonds.

Het pensioenfonds verstrekt aan de visitatiecommissie alle inlichtingen en gegevens, die deze voor de vervulling van zijn taak redelijker wijs nodig heeft. De inlichtingen worden desgevraagd schriftelijk verstrekt.

Het interne toezicht door middel van een visitatie dient met de inwerkingtreding van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen vanaf 2014 jaarlijks plaats te vinden. Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland (hierna: het Fonds) heeft in het kader van deze wettelijke verplichting daaraan invulling gegeven door na advies van het Verantwoordingsorgaan een opdracht te verlenen aan VCHolland voor de uitvoering van een visitatie in 2014.

VCHolland heeft voor de uitvoering van jaarlijkse visitaties een aanpak ontwikkeld waarbij in een driejarige visitatiecyclus een algehele visitatie steeds de basis vormt voor de jaarlijkse visitaties in de jaren daarna. Gezien het feit dat het Fonds een laatste algehele visitatie in de tweede helft van 2012 heeft laten uitvoeren - eveneens door VCHolland - draagt de visitatie in 2014 het karakter van een jaarlijkse visitatie.

Bij de zogenaamde jaarlijkse visitaties bouwt VCHolland verder op de bevindingen en aanbevelingen tijdens de algehele visitatie, rekeninghoudend met de invloed van externe en interne ontwikkelingen op het Fonds in de periode daarna. Daarbij wordt ook meegenomen de wijze waarop het bestuur van het Fonds de ontwikkelingen met betrekking tot de governance (Wet versterking bestuur pensioenfondsen en de Code Pensioenfondsen) voor het Fonds heeft ingevuld.

De werkzaamheden van de visitatiecommissie hebben onder meer bestaan uit een oriënterend overleg over de voorgestelde aanpak door VCHolland van jaarlijkse visitaties, een beoordeling van de door/namens het bestuur gegeven antwoorden op de vragen in de VisitatieMatrix Jaarlijks en een beoordeling van de gevraagde en ter beschikking gestelde documenten. Het Fonds heeft de gevraagde informatie en documenten namens het bestuur zonder voorbehoud aan de visitatiecommissie ter beschikking gesteld, respectievelijk toegang daartoe verleend in de portal bij Towers Watson. Op basis van de verkregen informatie heeft de visitatiecommissie een memo opgesteld met aanvullende vragen en aandachtspunten. Voorafgaande

aan de bespreking op 12 november 2014 met een delegatie van het bestuur, de voorzitter van het Verantwoordingsorgaan en de senior pension manager heeft het Fonds schriftelijk commentaar gegeven op de inhoud van het memo.

De visitatiecommissie heeft een concept-rapport opgesteld d.d. 5 december 2014 en ter beoordeling voorgelegd aan het bestuur. De reactie van het bestuur is in het rapport verwerkt. Het rapport is 21 januari 2015 met een vertegenwoordiging van het bestuur besproken.

De beoordelingsperiode van de visitatie in 2014 strekt zich uit tot en met het derde kwartaal van 2014.

VCHolland onderschrijft het “Normenkader voor goed intern toezicht bij pensioenfondsen” als opgesteld door de beroepsvereniging van intern toezichthouders in de pensioensector, de VITP.

2. Het Fonds (de karakteristieken)

Het Fonds is een ondernemingspensioenfonds dat de pensioenregeling uitvoert voor Deutsche Bank AG en Deutsche Bank Nederland N.V. De statutaire vestigingsplaats van het Fonds is Amsterdam.

Ultimo december 2013 had het Fonds een VPV van 193 mln euro, een belegd vermogen van 229 mln euro en een dekkingsgraad van 119% (na toeslagverlening op 1 januari 2014). Ultimo 2013 bedroeg het aantal actieve deelnemers 1129 (2012 1462), het aantal premievrije deelnemers 908 (2012 590) en het aantal pensioengerechtigden 308 (2012 297).

Het bestuur van het Fonds bestaat uit vier leden namens de werkgever, drie leden namens de werknemers en één lid namens de gepensioneerden. De voorzitter, lid namens de werkgever, en de secretaris (lid namens de gepensioneerden) vormen samen het dagelijks bestuur van het Fonds.

In samenhang met de directe vertegenwoordiging in het bestuur van de pensioengerechtigden kent het Fonds geen Deelnemersraad.

Het bestuur heeft ter voorbereiding van zijn besluitvorming de volgende commissies ingesteld:

- Governance en Risk Commissie
- Pensioencommissie
- Communicatiecommissie
- Financiële Commissie
- Beleggingscommissie

De commissies zijn samengesteld uit bestuursleden. De beleggingscommissie krijgt daarnaast ondersteuning van de secretaris van het bestuur, de senior pension manager en een senior investment consultant van Towers Watson.

Het Fonds heeft een Verantwoordingsorgaan (VO) ingesteld dat met ingang van 1 juli 2014 conform de bepalingen van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen is samengesteld en functioneert. Het VO bestaat uit vijf leden.

Het Verantwoordingsorgaan wordt ruimschoots, frequent en gestructureerd van informatie voorzien middels een eigen library in het ICT-systeem, toegang tot de Towers Watson-portal en de website. Het Verantwoordingsorgaan heeft een eigen opleidingsbudget.

Het Fonds heeft het intern toezicht vorm gegeven middels visitatie, die eenmaal per drie jaar zal plaatsvinden. De in dat kader benoemde visitatiecommissie zal het functioneren van het bestuur evalueren en toetsen. De taken en bevoegdheden van de visitatiecommissie zijn in een reglement vastgelegd.

Het Fonds voert een pensioenregeling uit die gekenmerkt is als een uitkeringsregeling. De pensioengerechtigde leeftijd is thans nog 65 jaar met een opbouwpercentage van 1,84%. De toeslagverlening in de regeling is voorwaardelijk, waarbij met ingang van 2014 geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen actieven en passieven, Voor beide categorieën geldt als indexatiegrondslag de CPI-afgeleid.

Sociale partners overleggen over de nieuwe regeling, waarin de besluiten op basis van het Witteveen II-kader, het nieuwe FTK en het nieuwe UFR-regime zullen worden meegenomen.

De dagelijkse voorbereidende en ondersteunende beleidstaken worden uitgevoerd door de secretaris van het bestuur van het Fonds en de senior pension manager (een werknemer van de sponsor). Deze functionarissen zijn verantwoordelijk voor de controle op de uitbestede taken. Zij worden bij hun werkzaamheden ondersteund door de adviserend actuaris van Towers Watson. De hiermee samenhangende kosten komen direct ten laste van het Fonds.

De uitkerings- en financiële administratie van het Fonds is sinds september 2011 uitbesteed aan Syntrus Achmea en het vermogensbeheer aan DB Advisors. Towers Watson treedt op als adviserend en als certificerend actuaris en KPMG is de externe accountant van het Fonds.

3. Bevindingen

a. Follow-up aanbevelingen (algehele) visitatie 2012

De visitatiecommissie heeft kennis genomen van de reactie van het bestuur op het rapport d.d. 13 januari 2013 van de in 2012 uitgevoerde visitatie. Inmiddels zijn alle nog openstaande punten afgehandeld in de aangegeven zin.

b. Algemeen

In het algemeen beoordeelt de visitatiecommissie (wet- en regelgeving daarbij in aanmerking genomen) het functioneren van het bestuur, zowel met betrekking tot de processen en procedures, de risicobeheersing en de evenwichtige belangenafweging als goed. Het bestuur volgt de ontwikkelingen op de voet en heeft de nieuwe eisen inzake versterking bestuur, mede omvattende de Code Pensioenfondsen, op goede wijze geïmplementeerd.

c. Governance

Bij de algehele visitatie in 2012 heeft de visitatiecommissie geconstateerd dat de bestaande governance structuur binnen het Fonds een goede aansturing van het Fonds mogelijk maakt. De oordeelsvorming en besluitvorming van het bestuur heeft op toereikende en evenwichtige wijze plaatsgevonden op grond van een goede voorbereiding en documentatie van de in de bestuursvergaderingen te behandelen onderwerpen. De bestuursondersteuning en de controle op de aan derden uitbestede werkzaamheden volgens door het bestuur goedgekeurde controle frameworks, wordt uitgevoerd door de beleidsondersteunende afdeling, bestaande uit de senior pension manager en de secretaris van het bestuur. De Pensioenfondsmanger is gedetacheerd door Deutsche Bank AG, kantoor Amsterdam. Hiervoor is een SLA afgesloten met die partij. Het bestuur maakt ruimschoots gebruik van beleidsadviescommissies (vijf). De rol van het dagelijks bestuur is daarentegen beperkt.

Bij de vergaderingen van het bestuur zijn de Pensioenfondsmanager en - afhankelijk van het onderwerp - andere externe deskundigen aanwezig.

Het pensioen- en vermogensbeheer zijn volledig uitbesteed. Het Fonds beschikt over een beschrijving van de uitbesteede werkzaamheden op pensioen- en vermogensgebied en er zijn tevens afspraken gemaakt over de kwaliteit van de dienstverlening, die in een SLA zijn vastgelegd. Dit geldt ook voor de certificerend actuaaris. Met betrekking tot het vermogensbeheer zijn richtlijnen opgesteld. De rapportages over het pensioenbeheer en het vermogensbeheer zijn helder en geven het bestuur voldoende inzicht om zelfstandig tot een oordeel te komen.

De door en ten behoeve van het Fonds gehanteerde processen/procedures zijn zodanig dat er naar de mening van de visitatiecommissie wordt voldaan aan een adequate inrichting in lijn met de wettelijke vereisten. Er is onder andere sprake van een geformaliseerde vastlegging inclusief de vereiste interne beheersingsmaatregelen (zoals het vier-ogen-principe), er is sprake van een periodieke toetsing van de toereikende werking van het interne beheersingsstelsel en er is sprake van een directe bijstelling op basis van opgedane ervaringen en/of veranderende omstandigheden. Het uitbestedingsbeleid en de uitbestedingsrisico's van het Fonds zijn in een beleidsnotitie vastgelegd. Van de externe partijen wordt met betrekking tot hun interne processen en procedures een verklaring ontvangen, waaruit blijkt dat de risico's adequaat beheerst worden, zoals een 'In Control' Verklaring naast de ISAE rapportage.

In de bestuurscyclus worden de bij het Fonds betrokken externe partijen periodiek geëvalueerd.

De visitatiecommissie heeft geconstateerd dat in algemene zin aan de (wettelijke) normen voor uitbesteding wordt voldaan.

Het Fonds kent een klachten- en geschillenregeling met een beroepsmogelijkheid. Het aantal klachten is zeer gering. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan in het Jaarverslag mededeling te doen over aantal, aard en afdoening van de ontvangen klachten/geschillen.

De notulen van de bestuursvergaderingen zijn helder en overzichtelijk. De notulen voorzien in een actiepunten- en besluitenlijst. De visitatiecommissie doet daarbij wel de algemene aanbeveling in de verslaglegging expliciet aandacht te (blijven) geven aan de wijze waarop de vereiste evenwichtige belangenafweging bij de besluitvorming wordt betrokken.

Sinds de vorige visitatie hebben zich belangrijke ontwikkelingen voorgedaan op het terrein van de governance. Met name betreft het hier de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen (hierna: WVBP) en de Code Pensioenfondsen. Bestuur en bureau van het Fonds hebben op deze ontwikkelingen voortvarend en adequaat gereageerd. Gelet op de in de WVBP aangegeven mogelijke bestuursmodellen heeft het bestuur gekozen voor het paritaire bestuursmodel. De omvang van het bestuur is vastgesteld op acht personen, vier vertegenwoordigers van de werkgever en vier vertegenwoordigers van de werknemers waaronder een lid die de pensioengerechtigden vertegenwoordigt. De samenstelling van het Verantwoordingsorgaan (hierna: VO) is gewijzigd en is vastgesteld (evenredig op basis van onderlinge getalsverhoudingen): één vertegenwoordiger van de werkgever, drie

vertegenwoordigers van de actieven en een lid uit de groep pensioengerechtigden. Het bestuur heeft geen vertegenwoordiging in het VO van de gewezen deelnemers voorzien. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan vanwege de herkenbaarheid en het draagvlak bij een grote groep betrokkenen en hun specifieke belangen te overwegen ook de groep gewezen deelnemers in het verantwoordingsorgaan te doen vertegenwoordigen.

De taken en bevoegdheden van het VO zijn uitgewerkt in een huishoudelijk reglement. Het bestuur betreft het VO nauw bij de fondszaken door enerzijds een frequent overleg van een vertegenwoordiging van het bestuur met het VO en anderzijds het VO uit te nodigen aanwezig te zijn bij relevant geachte presentaties in de bestuursvergadering. Het VO geeft blijk van een positief kritische opstelling. Van de vergaderingen van het VO worden notulen gemaakt die een goede beschrijving zijn van het verloop van de vergaderingen. De relatie tussen bestuur en Verantwoordingsorgaan geeft de visitatiecommissie geen aanleiding tot verdere opmerkingen.

Het Fonds heeft in juni 2014 de Statuten (op bovengenoemde en enkele andere punten) aangepast en aan DNB gestuurd. DNB heeft het Fonds geïnformeerd akkoord te zijn.

Het bestuur heeft de (83) normen voor goed pensioenfondsbestuur vervat in de Code Pensioenfondsen (hierna: CP) op hun toepasselijkheid voor het Fonds beoordeeld. Uit de eind 2013 uitgevoerde inventarisatie bleek dat het Fonds reeds voldeed aan een groot aantal normen. Het bestuur heeft ten aanzien van de normen waaraan het Fonds (nog) niet voldeed een actiepuntenlijst opgesteld, welke lijst in de loop van 2014 is afgehandeld. Het Fonds heeft voorzien in een Financieel Crisisplan dat is opgenomen in een bijlage bij de ABTN, waarin ook aanwijzingen zijn opgenomen indien er sprake is van een noodprocedure.

Het bestuur heeft ook het Self-assessment Belangenverstrengeling uitgevoerd en het resultaat daarvan aan DNB gemeld. Het bestuur komt op basis van het self-assessment tot de conclusie dat het de beheersing van de risico's inzake belangenverstrengeling op orde heeft, onder meer gelet op het beleid ter zake met als hoofdbestanddelen het Compliance program, de Gedragscode, het Integriteitsbeleid en het Risicomanagement (cyclus en rapportages). Een reactie van DNB is er nog niet.

Het Fonds houdt een lijst van (neven)functies van de bestuursleden en andere betrokkenen bij. Deze lijst wordt jaarlijks geactualiseerd.

Het deelnemersbestand van het Fonds loopt terug. Op dit moment zijn er naar het oordeel van het bestuur geen risico's met betrekking tot de houdbaarheid van het bedrijfsmodel van het Fonds. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan periodiek een analyse uit te voeren naar de houdbaarheid van het bedrijfsmodel op langere termijn, bijvoorbeeld op basis van de ter zake krimpende fondsen door DNB gepubliceerde financiële risico's (financiële opzet, uitvoeringskosten) en risico's rondom het voortbestaan en risico's rondom de governance. Uitkomst van de analyse kan eventuele kwetsbaarheden van het Fonds vroegtijdig zichtbaar maken.

Naar aanleiding van de sectorbrief DNB “Onderzoek Intern Toezicht” heeft het Fonds de in het verleden gevolgde procedure ter zake geëvalueerd en geconcludeerd dat het Verantwoordingsorgaan niet tijdig was betrokken bij de keuze en opdracht tot visitatie. Met de onderhavige visitatie is de procedure op dat punt aangepast.

Met het oog op de thans verplicht jaarlijkse visitatie heeft het bestuur een driejaarlijks Visitatieplan vastgesteld. In dit plan zijn de procedures opgenomen en is een voorlopige opstelling van de te behandelen onderwerpen opgenomen. De onderhavige visitatie is de eerste in deze cyclus. Tevens zijn er afspraken gemaakt over het jaarlijks vervangen van ten minste één lid van de visitatiecommissie in de komende drie jaar.

Het bestuur heeft een compliance officer aangesteld die bewaakt dat het Pensioenfonds voldoet aan de voor het Fonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving op het gebied van compliance. Verder is de compliance officer belast met het toezicht op de naleving van de bepalingen uit de gedragscode die gelden voor de bestuursleden. De taken en bevoegdheden van de compliance officer van het Fonds zijn vastgelegd in de gedragscode. De compliance officer rapporteert jaarlijks schriftelijk aan het bestuur over zijn bevindingen inzake compliance. Het Fonds beschikt over een klokkenluidersregeling en heeft verder te maken met de additionele compliance voorschriften die gelden voor de sector waarin het Fonds werkzaam is.

De kwaliteit van de informatiebeveiliging is gezien de toenemende dreiging van *cybercrime* een belangrijk thema geworden. DNB heeft een Toetsingskader Informatiebeveiliging voor periodieke self-assessment opgesteld dat bestaat uit 54 zogenoemde COBIT controls. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan dit self-assessment in het kader van beheerste bedrijfsvoering periodiek uit te (laten) voeren en vast te stellen dat de informatiebeveiliging van het Fonds voldoet aan het vereiste volwassenheidsniveau (niveau “3” c.q. niveau “4” (op onderdelen) vanaf 1-6-2015) dan wel deze taak bij de uitvoeringsorganisatie te beleggen en te monitoren via de gebruikelijke kwaliteitsoordelen (bijv. ISAE 3402 rapportage).

d. Deskundigheid/geschiktheid

Het bestuur beschikt - gezien de sector waarin de bestuursleden werkzaam zijn of zijn geweest - over een relatief grote deskundigheid in vergelijking met vele andere pensioenfondsen. Dit geldt eveneens met betrekking tot de benodigde competenties van de individuele bestuursleden zowel als van het bestuur als geheel. Met betrekking tot de diversiteit van het bestuur kan worden gesteld dat deze voldoet aan de algemene opvattingen.

Het Fonds heeft een geschiktheidsplan voor de bestuursleden, waarin tevens de bepalingen van de Code Pensioenfondsen zijn verwerkt. Met de afdeling Compliance zijn afspraken gemaakt over het toezicht op de naleving van de Code.

Het fungeren van het bestuur wordt tweejaarlijks geëvalueerd met inschakeling van een professionele externe partij. Jaarlijks belegt het bestuur een educatieve bijeenkomst.

e. Beleggingen

Het bestuur houdt nauw contact met de vermogensbeheerders in Frankfurt. Vier keer per jaar vindt overleg plaats, waarvan ook notulen worden gemaakt. Naast dit fysieke overleg is er ook nog regelmatig e-mail contact. Deutsche Bank heeft een concernstrategie vastgesteld voor de beleggingen van de pensioenfondsen die aan de bank gerelateerd zijn. Die strategie houdt in dat er een strategische beleggingsmix wordt aangehouden van 85% vastrentende waarden en 15% zakelijke waarden. Om die reden heeft het bestuur geen aandacht gegeven aan een alternatieve strategie waarbij voor de groep jongere deelnemers meer zakelijk wordt belegt en voor de groep oudere deelnemers meer vastrentend. De beperkte omvang van de zakelijke waarden verlaagd de opwaartse potentie van de beleggingen weliswaar maar dat wordt door de werkgever gecompenseerd door afdracht van een extra jaarlijkse bijdrage van 4,7% van de som der pensioenfondsen.

Door het verantwoordingsorgaan is aan het bestuur gevraagd in kaart te brengen hoe de beleggingsresultaten van de verschillende beleggingen zich verhouden tot de aan die beleggingen gerelateerde kosten. Het bestuur heeft met het verantwoordingsorgaan afgesproken dat de beleggingscommissie dit onderwerp met het verantwoordingsorgaan zal bespreken. Die bespreking heeft nog niet plaats gevonden. De totale beleggingskosten van het fonds zijn wel door het bestuur in kaart gebracht en heeft na overleg met de vermogensbeheerders geleid tot een reductie van die beleggingskosten met zes basispunten.

Het bestuur acht de custodian kosten van State Street Bank aan de hoge kant. In 2015 zullen die kosten worden besproken met die bank door het Deutsche Bank concern. Het bestuur wacht de uitkomst van dat gesprek even af, gezien het feit dat met State Street Bank ook al de verlaging van de commissie met zes basispunten is overeengekomen.

Naast aandelen en obligaties hanteert het Fonds ook alternatieve beleggingsproducten zoals interest rate swaps, inflation swaps, swaptions, futures, currency forwards om valutarisico's af te dekken en beleggingsfondsen in grondstoffen, vastgoed en infrastructuur. Afgezien van de interest rate swaps (11%) zijn de beleggingen in deze beleggingsproducten qua waarde van ondergeschikt belang.

In 2015 gaat het nieuwe FTK in. Op 7 november heeft het bestuur zich door Towers Watson laten voorlichten over hoe dat nieuwe FTK er voor het fonds uit kan zien. Afgesproken is dat vervolgens samen met Towers Watson en de vermogensbeheerders zal worden nagegaan wat dit nieuwe FTK voor gevolgen kan hebben voor de beleggingsstrategie en de strategische mix van het fonds. De visitatiecommissie acht dit onderzoek van groot belang en beveelt het bestuur aan de voortgang goed te monitoren.

f. Risico's

Het aantal actieve deelnemers in het fonds loopt de laatste jaren wat terug en de verwachting van het bestuur is dat het aantal actieven de komende jaren verder terug zal lopen. Om die reden heeft het bestuur een ALM studie laten uitvoeren waarbij met die terugloop rekening is gehouden. De conclusie uit dat onderzoek was dat de premie nog steeds kostendekkend is en dat er tevens voldoende middelen zijn om de inflatie geheel of gedeeltelijk middels indexatie op te vangen. De Nederlandse Bank heeft ook een set parameters samengesteld die kunnen worden gehanteerd bij krimpende fondsen. De visitatiecommissie beveelt aan ook die set parameters in een ALM studie mee te nemen.

Inflatieafdekking is nog steeds onderwerp van gesprek in het bestuur. Een klein deel van het vermogen is belegd in inflatieswaps. Mede gezien de slechte resultaten op die swaps is het bestuur niet voornemens meer in die inflatieswaps te beleggen. Ook de visie van de beleggingscommissie omtrent inflatie op de korte en middellange termijn speelt bij die afweging een rol. De visitatiecommissie beveelt aan de inflatieontwikkeling nauwlettend te volgen.

In 2014 is het door Towers Watson ontwikkelde risico dashboard bij het fonds geïntroduceerd. Het bestuur is tevreden over dit nieuwe instrument voor risicobeheersing. Uit de laatst bekende uitslag van dat dashboard bleek dat op één enkele uitzondering alle lichten op groen stonden. Het oranje licht heeft te maken met een procedure rond de beleggingen waardoor de vermogensbeheerder meer vreemde valuta aan hield dan feitelijk de bedoeling was. De visitatiecommissie beveelt aan de procedure zo aan te passen dat deze onbedoelde belegging niet meer mogelijk is.

Het bestuur maakt zowel voor de actuariële certificering als voor de actuariële advisering gebruik van Towers Watson. Hoewel het verschillende personen zijn, zijn beide wel verbonden aan dezelfde organisatie en verblijven ze ook op hetzelfde kantoor in Purmerend. In 2014 is de certificerend actuaris wel vervangen door een andere persoon van Towers Watson. De visitatiecommissie beveelt nogmaals aan goed te monitoren of de onderbrenging van beide functies bij één organisatie niet tot ongewenste effecten leidt.

Het bestuur heeft gekozen voor een duidelijke vastlegging van het gevoerde beleid. Dat is, naast de vraagstelling van DNB, de reden dat het bestuur een uitgebreide notitie heeft vervaardigd over belangenverstrengeling. De visitatiecommissie spreekt haar waardering uit over deze notitie.

Het bestuur heeft eveneens een beleidsnotitie geproduceerd over uitbestedingsbeleid en uitbestedingsrisico. Het bestuur geeft aan dat uitgangspunten uit deze notitie in de praktijk ook feitelijk goed werken om het uitbestedingsbeleid en uitbestedingsrisico goed te kunnen monitoren.

De economische parameters voor de ALM studie zijn voorgesteld door Towers Watson. Het bestuur heeft dat voorstel besproken en aan die parameters nog enige meer negatieve parameters toegevoegd. Ook zijn na overleg met de beleggings-

commissie stagflatie en deflatiescenario's in de studie betrokken. De visitatiecommissie acht dit verstandige besluiten van het bestuur omdat uit de standaard set parameters van ALM specialisten veelal blijkt dat het allemaal wel goed komt terwijl die set parameters slechts gebaseerd is op het verleden en het verleden feitelijk maar één scenario betreft.

g. Communicatie

Het communicatiebeleid het Fonds en de effectuering daarvan bevinden zich op een hoog niveau. Als gevolg van en in anticipatie op de ingrijpende wijzigingen van de pensioenwet- en regelgeving heeft het Fonds het communicatiebeleid verder versterkt. Grondslag voor het beleid is het Communicatieplan 2013 aangevuld met een specifiek nFTK Communicatieplan. Spil in de beleidsvoorbereiding en -uitvoering is de door het bestuur ingestelde Communicatiecommissie.

Nieuwe communicatie-initiatieven (zoals recentelijk de gevolgen van nieuwe wetgeving) worden door leden van de communicatiecommissie besproken in communicatie-sessies met OR en het communicatiepanel (bestaande uit 12 personen, een dwarsdoorsnede van de onderdelen van de onderneming). Verder heeft het de Communicatiecommissie op drie locaties van de onderneming zogenoemde roadshows gegeven over de gevolgen van o.a. het nieuwe FTK en fiscale kader voor de actieve deelnemers. Daarnaast wordt in de periodiek gepubliceerde digitale Nieuwsbrieven en - waar nodig - Extra Nieuwsbrieven, aandacht geschonken aan de gevolgen van de ontwikkelingen op pensioengebied voor de deelnemers.

De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan periodiek in de Nieuwsbrieven aandacht te schenken aan de risico's die de deelnemers lopen op pensioengebied.

Het Fonds beschikt verder over een informatieve website op internet, waarop de belangrijkste documenten van het Fonds te vinden zijn. De website bevat een link naar het DB Deelnemersportaal en de Pensioenplanner op de website van de pensioenuitvoerder (Syntrus Achmea). Het Fonds organiseert voorts jaarlijks een deelnemersvergadering, waarvan de gegeven presentaties en het verslag eveneens op de website worden gepubliceerd.

Het Fonds heeft daarnaast extra aandacht geschonken aan de binding en de communicatie met de doelgroep 'gepensioneerden'. Gepensioneerden kunnen nu - zonder kosten - lid worden/blijven van de Vereniging Deutsche Bank Senioren. Twee keer per jaar organiseert het Fonds een informatiebijeenkomst voor de leden van vereniging.

Het Fonds heeft aandacht voor de effectiviteit van de instrumenten die worden ingezet voor de communicatie. Bij de recent uitgevoerde CEM-benchmarking scoorde het Fonds hoog op de aangeboden communicatiemiddelen als website, telefonische vraagbeantwoording en pensioencalculator. Onlangs heeft het bestuur aan alle actieve deelnemers digitaal een enquête gestuurd om informatie te ontvangen inzake vertrouwen, toekomst en communicatie van het Fonds. Ca. 300

deelnemers hebben gereageerd en het Fonds op het punt van vertrouwen een (hoge) score van 7,5 op een schaal van 1-10 gegeven.

Het Fonds voldoet aan de wet- en regelgeving rondom verantwoord beleggen. De visitatiecommissie acht het van belang dat er draagvlak onder belanghebbenden bestaat of ontstaat voor de keuzes die het bestuur maakt in het kader van verantwoord beleggen. Het Fonds heeft aangegeven na te zullen gaan of het verantwoordingsorgaan deze keuzes ondersteunt.

De communicatiecommissie anticipeert op de ontwikkelingen op het gebied van de pensioencommunicatie als voorgesteld in het desbetreffende wetsvoorstel en heeft dit onderwerp geagendeerd voor het eerstkomende overleg met de pensioenbeheerder.

Utrecht, 21 januari 2015

De visitatiecommissie

Wim de Bruijn

Gerrit Euverman

Henk Hanneman

Beperking verspreiding

Het visitatierapport is uitsluitend opgesteld voor gebruik door de Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland en mag zonder onze toestemming vooraf niet aan derden worden verstrekt, behoudens aan de externe toezichthouders. Als gevolg hiervan accepteren wij geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid tegenover ieder andere persoon die dit verslag in handen krijgt of ter inzage krijgt.

Bijlage 1: Lijst met aanbevelingen (beknopte weergave)

a. Follow-up aanbevelingen (algehele) visitatie 2013

- geen

b. Algemeen

- geen

c. Governance

- In jaarverslag rapporteren over behandeling van ontvangen klachten en geschillen;
- In verslagen van bestuursvergaderingen expliciet aandacht blijven geven over evenwichtige belangenafweging;
- Periodieke analyse uitvoeren naar de houdbaarheid van het bedrijfsmodel op langere termijn;

d. Deskundigheid

- geen

e. Beleggingen

- Voortgang onderzoek gevolgen nFTK op beleggingsstrategie en strategische mix monitoren;

f. Risico's

- Set parameters DNB inzake krimpende fondsen meenemen in de ALM-studie;
- Blijvend aandacht besteden aan de inflatieontwikkeling;
- Procedures met betrekking tot de vreemde valuta in de beleggingen aanpassen;
- Monitoren mogelijke ongewenste gevolgen van het onderbrengen van de functies van certificerend en adviserend actuaris bij één organisatie;

g. Communicatie

- In nieuwsbrieven aandacht besteden aan de risico's die deelnemers op pensioengebied lopen;

Bijlage 2: Samenvatting

Met de invoering van de Pensioenwet zijn nadere eisen gesteld aan het interne toezicht bij pensioenfondsen. Met de inwerkingtreding van de Code Pensioenfondsen (1 januari 2014) als vervanging voor de in 2005 geïntroduceerde Principes voor goed pensioenfondsbestuur en de Wet versterking bestuur pensioenfondsen (per 1 juli 2014) zijn voornoemde eisen op een aantal aandachtsgebieden nog nadere aangescherpt, met name op het gebied van de governance van het Fonds. De naleving van de Code Pensioenfondsen maakt onderdeel uit van de visitatie.

Het intern toezicht heeft betrekking op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken bij pensioenfondsen. Een adequate risicobeheersing en een evenwichtige belangenafweging door het bestuur staan daarbij centraal.

Het interne toezicht door middel van een visitatie dient met de inwerkingtreding van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen vanaf 2014 jaarlijks plaats te vinden. Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland heeft daaraan invulling te geven door na advies van het Verantwoordingsorgaan aan VCHolland de opdracht te verlenen tot de uitvoering van een visitatie in de tweede helft van 2014. VCHolland heeft voor de uitvoering van jaarlijkse visitaties een aanpak ontwikkeld die voortborduurde op de uitvoering van een algehele visitatie die het Fonds in 2012 heeft laten uitvoeren, eveneens door VCHolland.

De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen dat het bestuur van het Fonds op zorgvuldige wijze is omgegaan met de aanbevelingen van VCHolland zoals deze bij de laatste algehele visitatie in 2012 zijn gedaan. De aanbevelingen zijn door het bestuur met het Verantwoordingsorgaan besproken en in het jaarverslag 2013 is daaraan aandacht besteed.

In het algemeen beoordeelt de visitatiecommissie (wet- en regelgeving daarbij in aanmerking genomen) het functioneren van het bestuur, zowel met betrekking tot de processen en procedures, de risicobeheersing en de evenwichtige belangenafweging als goed. Het bestuur volgt de ontwikkelingen op de voet en heeft de nieuwe eisen inzake versterking bestuur, mede omvattende de Code Pensioenfondsen, op goede wijze geïmplementeerd. Het bestuur heeft de aanpassingen met betrekking tot het Verantwoordingsorgaan en de uitvoering van het interne toezicht door middel van jaarlijkse visitaties snel en toereikend tot uitvoering gebracht.

Het bestuur beschikt - gezien de sector waarin de bestuursleden werkzaam zijn of zijn geweest - over een relatief grote deskundigheid in vergelijking met vele andere pensioenfondsen. Dit geldt eveneens met betrekking tot de benodigde competenties van de individuele bestuursleden zowel als van het bestuur als geheel. Met betrekking tot de diversiteit van het bestuur kan worden gesteld dat de samenstelling voldoet aan de algemene opvattingen inzake leeftijd en gender.

De commissie oordeelt positief over de wijze waarop het bestuur de governance van het Fonds heeft vorm gegeven.

De rapportages over het pensioenbeheer en het vermogensbeheer zijn helder en geven het bestuur voldoende inzicht om zelfstandig tot een oordeel te komen.

Het deelnemersbestand van het Fonds loopt terug. Op dit moment zijn er naar het oordeel van het bestuur geen risico's met betrekking tot de houdbaarheid van het bedrijfsmodel van het Fonds. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan periodiek een analyse uit te voeren naar de houdbaarheid van het bedrijfsmodel op langere termijn, bijvoorbeeld op basis van de ter zake krimpende fondsen door DNB gepubliceerde financiële risico's (financiële opzet, uitvoeringskosten) en risico's rondom het voortbestaan en risico's rondom de governance. Uitkomst van de analyse kan eventuele kwetsbaarheden van het Fonds vroegtijdig zichtbaar maken.

In 2015 gaat het nieuwe FTK in. Op 7 november heeft het bestuur zich door Towers Watson laten voorlichten over hoe dat nieuwe FTK er voor het fonds uit kan zien. Afgesproken is dat vervolgens samen met Towers Watson en de vermogensbeheerders zal worden nagegaan wat dit nieuwe FTK voor gevolgen kan hebben voor de beleggingsstrategie en de strategische mix van het fonds. De visitatiecommissie acht dit onderzoek van groot belang en beveelt het bestuur aan de voortgang goed te monitoren.

In 2015 gaat het nieuwe FTK in. Op 7 november heeft het bestuur zich door Towers Watson laten voorlichten over hoe dat nieuwe FTK er voor het fonds uit kan zien. Afgesproken is dat vervolgens samen met Towers Watson en de vermogensbeheerders zal worden nagegaan wat dit nieuwe FTK voor gevolgen kan hebben voor de beleggingsstrategie en de strategische mix van het fonds. De visitatiecommissie acht dit onderzoek van groot belang en beveelt het bestuur aan de voortgang goed te monitoren.

Het bestuur heeft, mede gelet op de aanbeveling naar aanleiding van de vorige visitatie uitvoerig aandacht gegeven aan het risicomanagement van het Fonds. In 2014 is het door Towers Watson ontwikkelde risico dashboard bij het Fonds geïntroduceerd. Het bestuur is tevreden over dit nieuwe instrument voor risicobeheersing.

De visitatiecommissie is van mening dat het Fonds het communicatiebeleid goed heeft geborgd en dat de uitvoering van het beleid voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

De visitatiecommissie

Wim de Bruijn, voorzitter
Gerrit Euverman
Henk Hanneman